

של יצחק: "גבור בארץ יהי זרעו גו' הון ועושר בביתו", שתהי' פרנסה בהרחבה וכו', ובמילא יהי נקל יותר לדוד לפעול הענין ד"יכוף כל ישראל כו' וילחום מלחמות ה' וינצח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל".

וכל זה — באופן ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"⁸¹, למטה מעשרה טפחים, בחסד וברחמים ובטוב הנראה והנגלה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכמה (וביניהם — א' מהעולים החדשים, וא' האורחים מנחלת הר חב"ד) קנקני משקה לחלק בין המסובים שיחיו].

* * *

טז. כיון שמחר יתקיים הכינוס של "צעירי אגודת חב"ד", שענינם הוא כשם — "צעירי" — לא לישון בעצמם ולא להניח לאחרים לישון...

— וכיון ששינה היא אחד מששים כו'⁸², הרי מובן, שכאשר לא מניחים למישהו לישון, נותנים לו חיות...

הנה כאן המקום לדבר אודות ענין השינה בסוכה — שהמנהג אצל חסידי חב"ד הוא שאין ישנים בסוכה⁸³.

יז. ביאור המנהג שאין ישנים בסוכה⁸⁴, על יסוד פתגם אדמו"ר האמצעי⁸⁵: "איך יכולים לישון במקיפים דבינה"⁸⁶, דכיון שגודל מעלת הגילוי שבסוכה מונע השינה בסוכה, ה"ה פטור משינה בסוכה — באופן המתאים גם ע"פ נגלה דתורה,

— מצד ההידור לנהוג כמנהג רבו, כדברי הגמרא⁸⁷ ש"רב אחא

81) שבת סג, א. וש"נ.

82) ברכות נז, ב.

83) ראה גם ר"ד ליל א' בעת הסעודה ס"ב (לעיל ס"ע 96 ואילך). וש"נ.

84) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכיון ש"כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה", ועד ש"אינו צריך לא עולה וכו'" (מנחות בסופה), הרי כשעוסקים בענין שינה בסוכה יכולים להירדם בפועל... ובמילא, העצה היחידה לזה היא — שיאמרו "לחיים" רינגנו ניגון שמח (חסר קצת — המו"ל).

85) ראה שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ט ס"ג (סה"ש תרצ"ט ע' 295).

86) והרי אין זה כשאר המקיפים, כמו המקיף דטלית (פריסו דמלכא) שענינו לפעול קבלת-עול (ראה תניא רפמ"א), שלפעמים נרגש ופועל עליו ולפעמים כו', כיון שהטלית אין בו קדושה, וצריך לכוין לקבל עול מלכות שמים, משא"כ המקיף דסוכה, שתמיד ישנו הקפת כולו ושולחנו בנוצוה דסוכה שיש קדושה בדפנותיו.

87) סוכה לב, סע"ב. וראה גם לעיל שם ריש ע' 97. וש"נ.

.. מהדר אתרי וחד .. הואיל ונפק מפומי דרב כהנא⁸⁸; ואף שגילוי האור של הסוכה אינו מבלבל השינה שלו, הרי הוא מצטער מזה גופא שנמצא במדריגה כזו שאור הסוכה אינו מאיר אצלו בגילוי עד שלא יוכל לישון, או שמצטער עכ"פ מזה שהפתגם של אדמו"ר האמצעי אינו חודר בו כו'. והרי הדין⁸⁹ שה"מצטער פטור מן הסוכה"⁹⁰ הוא גם אם סיבת הצער אינה מהסוכה עצמה, אלא מדבר שמבחוץ⁹¹ (כמו קור וגשמים וכיו"ב) —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונרפס⁹² בלקו"ש חכ"ט ע' 211 ואילך.

91) ולהעיר, שנדו"ד אינו כמו בכ"מ שיש חילוק אם האונס הוא בהענין עצמו או בענין צדדי (ראה גם תו"מ ח"ב ע' 299 ואילך. ויש"נ), ולדוגמא:

א) בנוגע לענינים שיש בהם חיוב דיהרג ואל יעבור — אם "עבר באונס, אין מלקין אותו. ואין צריך לומר שאין ממיתין אותו .. שאין מלקין וממיתין אלא לעובר ברצונו" (רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"ד). ואעפ"כ, "מי שחלה ונטה למות ואמר הרופאים שרפואתו בדבר פלוני .. מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכת דמים, אפילו במקום סכנה אין מתרפאין בהן, ואם עבר ונתרפא, עונשין אותו בית דין עונש הראוי לו" (שם ה"ד) — כיון שיש חילוק בהאונס, אם הוא על האיסור עצמו, שמכריחים אותו לעבור על האיסור, ואם לא יעבור ייהרגוהו, או שהאונס הוא בענין צדדי, כמו החולי, ואילו עשיית האיסור היא מרצונו, שרוצה להתרפא ע"י האיסור.

ב) בנוגע לדיני סקריקון — כמ"ש הצ"צ (חידושים על הש"ס כתובות פ"ב מ"ט) שיש חילוק בין אם האונס הוא על הקרקע (שהאונס אומר תן לי קרקע זו, ואי לא קטלינא לך — שאז לא גמר ומקני אא"כ נתן לו דמים), או אם האונס הוא על דבר אחר, אלא שכדי להנצל נותן לו את הקרקע מרצונו (שאז גמר ומקני אף בלא דמים).

92) בשילוב שיחות יום שמח"ת ושבת בראשית שנה זו.

88) וכיון שזהו חידוש בתורה, וחידוש של רבו — הרי זה חביב אצלו, ומצד החביבות שבדבר, הרי זה בגדר ד"כל חלב לה" (ויקרא ג, טז). וראה רמב"ם סוף הל' איסורי מזבח, להשתמש בו לקיום המצוה. ומה גם שדוקא ע"י הנהגה כזו (להשתמש בהרס שכשר רק לפי החידוש של רבו, משא"כ תלתא בחד קינא" שכשר לכור"ע) ניכר שהוא תלמידו של רבו.

89) סוכה כו, א — לא מיבעי לדעת התוס' (ד"ה הולכי — סוכה שם) שהפטור ד"מצטער" הוא משום "תשבו כעין תדורו שאין אדם דר במקום שמצטער", אלא גם לדעת רש"י (שם — ד"ה מצטער) "שהסוכה מצערתו" (ראה לקו"ש שבפנים הערה 64).

90) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר: יש "חסדישע אידן" ששאלו אצלי אם לישון בסוכה, ואמרתי להם שיכולים לישון בסוכה "געזונטערהייט", "ושכבת וערבה שנתך" ... אבל: למה אתה צריך לישון בסוכה, בה בשעה שהרבי, שבודאי קיים מצות סוכה בשלימותה, לא הי' ישן בסוכה!

לאחרי שישנו האור שאדמו"ר האמצעי גילה והמשיך לכל אחד שסוכה הו"ע מקיפים דבינה, אזי נעשה ענין השינה בסוכה בגדר של מצטער שע"פ דין פטור מן הסוכה, וכיון שכן, הרי מוטב לישון בבית, ולא להתעקש ("שפאָן זיך") לישון בסוכה, להראות שהוא אדם גם ("א"גראַבער מענטש") שלא איכפת לו מדברי אדמו"ר האמצעי!!!

יח. (ואח"כ אמר:)

וכל זה — אפילו כשמדובר אודות שינה של מצוה, וכ"ש שינה של רשות, ובפרט שינה שהיא ענין הפכי — שכאשר מצווים לילך ולדבר עם יהודי אודות הנחת תפילין ושאר עניני תומ"צ, רצונו לישון... הרי בודאי שאסור לעשות זאת בסוכה!...

ישנם הרבה יהודים שצריך לעוררם לתומ"צ, כיון שהם שקועים בשינה עמוקה, ואינם יודעים מה שנעשה מסביבם, ועל זה ניתנה הזכות ליחידי סגולה לעוררם משינתם,

— באמת אין זה ענין השייך ליחידי סגולה בלבד, אלא כיון שצריך לפעול בכל העולם כולו, הנה לפי ערך המספר הדרוש לכך, הרי זה "יחידי סגולה" —

שהרי אע"פ ש"אני ישנה"⁹³ בגלותא"⁹⁴, הנה "לבי ער"⁹⁵, היינו, שלבו של כל יהודי ער להקב"ה ולתומ"צ,

והקב"ה מבקש: "קול דודי דופק פתחי לי"⁹⁶, ודבר בטוח הוא שאם ידפקו על דלתו של יהודי — תפתח הדלת, וכאשר כל אחד יפתח את הדלת שלו ושל חברו, אזי יעשה הקב"ה התלוי בו לפתוח "כפתחו של אולם"⁹⁷,

ועד שנזכה לפתיחת דלת האולם של ביהמ"ק השלישי וכו', בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לא' לנגן הניגון "קול דודי".

אח"כ נתן החלה והמזונות והיי"ש עבור הכינוס של צא"ת. ואח"כ צוה לנגן הניגון "אום אני חומה" — מההושענות⁹⁸, וכן הניגון "כי אנו עמך" (באמרו שזהו הניגון שנתקבל ע"י צא"ת)].

יט. ישנו עוד ענין בנגלה ששאלו אודותיו — מדוע מנהגנו שאין עושים נויי סוכה⁹⁹. אבל, זהו ענין שאינו נוגע לפועל, שהרי הסוכה מוכנה כבר... ולכן ישאירו זאת להתועדות אחרת¹⁰⁰.

כ. ישנה התקנה הידועה לבקר במקומות שונים בניו-יורק ובערי השדה, כדי לשמח יהודים בשמחת סוכות ושמחת בית השואבה, וכן בשמע"צ ושמח"ת.

(96) דיוס ג'.

(97) נתבאר בשיחת יום שמח"ת סכ"ו

ואילך (לקמן ע' 186 ואילך).

(93) שה"ש ה, ב.

(94) זח"ג צה, א.

(95) ראה שהש"ר עה"פ.

כד. נשאלו כמה ענינים שצריכים לסיים: בנוגע לשינה בסוכה¹⁷⁷ ונווי סוכה¹⁷⁸ שאין נוהגים בחב"ד — לבאר איך מתאים מנהג זה ע"פ פנימיות התורה עם נגלה דתורה¹⁷⁹; וכן בנוגע להסיום דמסכת מנחות¹⁸⁰, להשלים איזה נקודות שעדיין לא נתבאר.

ולכל לראש, יש לבאר תוכן ומשמעות הענין ד"מקיפים דבינה" — שהרי המקור לכך שאין ישנים בסוכה הוא הפתגם של אדמו"ר האמצעי "איך אפשר לישון בסוכה שענינה מקיפים דבינה"¹⁸¹.

והענין בזה — כפי שהוא בפשטות:

כדי לבוא לידי הכרה באלקות, יש צורך בהתבוננות כו', שעל ידה נעשית הכרת וראיית אלקות באופן פנימי — כפי שנתבאר בארוכה בכ"מ (גם בספרי מוסר, בחובת הלבכות וכו') ההתבוננות בעניני העולם שמהם רואים ש"יש בעה"ב לבירה זו"¹⁸², ואם לא מספיקה ההתבוננות בצבא הארץ, יש להתבונן גם בצבא השמים, ובלשון הכתוב: "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה"¹⁸³, "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה"¹⁸⁴, וכמ"ש הרמב"ם¹⁸⁵ "שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים וכו'"; והתבוננות זו היא ההכנה לתפלה, כפס"ד המשנה¹⁸⁶: "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש".

אלא שדרגת האלקות שבה נעשית ההכרה באופן פנימי ע"י ההתבוננות בעניני העולם היא מדודה ומוגבלת לפי ערך עניני העולם שבהם היא ההתבוננות; ונוסף לזה יש גם גילוי אלקות שנמשך באופן מקיפי.

ובלשון הקבלה והחסידות — הרי זה החילוק בין זו"ן (ז"א ומלכות) לבינה:

(180) ראה שיחת וא"ו תשרי בתחלתה (לעיל ע' 33 ואילך).

(181) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבתי שחוק, שמצד איחור הזמן ורוב העייפות מהריקודים וכו', עלולים להיירדם... אבל, לא נמצאים עכשיו בסוכה, ובמילא אין ה"מקיפים דבינה" שיפריעו לישון...

(182) ראה ב"ר רפ"ט.

(183) ישע' מ, כו.

(184) תהלים ת, ד.

(185) ה"י יסוה"ת פ"ב ה"ב.

(186) ברכות רפ"ה.

(177) ראה שיחת יום ב' דחה"ס סט"ז ואילך (לעיל ע' 130 ואילך). וש"נ.

(178) ראה ר"ד ליל א' דחה"ס (בעת הסעודה) ס"ב (לעיל ע' 96 ואילך). וש"נ.

(179) בענין זה נזכר: (א) מ"ש הרמב"ם (ריש ה"י ממרים) שמנהג שנתקבל ברוב תפוצות ישראל חל עליו הגדר ד"לא תסור" (פ' שופטים יז, יא), (ב) כשיש מחלוקת בין קבלה לנגלה — הלכה כנגלה, אבל כאשר כנגלה גופא אין הדבר ברור — אזי הכרעת הדברים היא ע"פ קבלה (ראה אנציק' תלמודית (כרך ט) ערך הלכה ס"ה (ע' רנד ואילך). וש"נ).

ז"א — הו"ע ששת המדות הקשורים עם מציאות העולם, כדאיתא בזהר¹⁸⁷ בפירוש מ"ש¹⁸⁸ "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", ולא כתיב "בששת", ש"ששת ימים" קאי על הששה מדות העליונות שעל ידם ברא הקב"ה שמים וארץ. וכמבואר מכבר בשו"ת הרשב"א¹⁸⁹ — ששייך לחלק הנגלה שבתורה — שכל עניני העולם נכללים בשבעת ימי ההיקף, שזהו הענין דז"א ומלכות.

ומזה מובן, שדרגת האלקות שיכולים לקבל באופן פנימי ע"י ההתבוננות בעניני העולם היא רק בחי' ז"א ומלכות.

ואילו ספירת הבינה מורה על ההתבוננות באלקות שלמעלה מעניני העולם, שענין זה אינו יכול לבוא באופן פנימי, להיותו למעלה מהשכל כו', כי אם באופן מקיף.

וענין זה מתבטא במצות סוכה — שהרי הסוכה מקיפה את האדם, ועוד יותר מטלית שמקיף את האדם עצמו בלבד, ואילו הסוכה מקיפה את האדם יחד עם שולחנו וכליו¹⁹⁰, באופן שכל עניניו צריכים להעשות בהמקיף של הסוכה; ומזה מובן שענין הסוכה הוא לא (רק) בנוגע לענינים שנמשכים בפנימיות, אלא (גם) בנוגע לענינים של מקיף, וכאמור — שזהו ענין מקיפים דבינה.

ובנוגע לענינו:

כיון שהאומר "שבועה שלא אשן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר"¹⁹¹, כיון שהקב"ה ברא את האדם באופן שהוא זקוק לשינה [ולא כמו מלאכים שנמצאים בעולם שאין בו עייפות¹⁹², ואינם זקוקים לשינה], הרי מובן, שבחג הסוכות שנמשך שבעה ימים (שכוללים ב"פ שלשה ימים) מוכרחים לישון (ועד שזהו הכרח גדול יותר מאשר אכילה, שהרי חיוב אכילה בסוכה הוא רק כזית בלילה הראשון¹⁹³, ולאח"ז יכול לאכול אכילת עראי, פירות וכיו"ב, שמותר לאכול חוץ לסוכה¹⁹⁴).

אמנם, בשעה שנמצאים בסוכה, שבה מאיר אור אלקי נעלה ביותר, מקיפים דבינה, הרי חבל על הזמן לישון... ולא עוד אלא שאין אפשרות

187) ח"א רמז, א. ח"ג רחצ, ב. וראה גם שו"ת הרשב"א ח"א סתכ"ג.

188) יתרו כ, יא. תשא לא, יז.

189) שבהערה 166.

190) שגם אותם צריך להכניס לסוכה

(ראה שו"ע אדה"ז אור"ח רסתרל"ט. וש"נ),

אלא שאין זה מעכב, שהרי הכלים יכולים

להיות במקום אחר, ורק האכילה מוכרחת להיות בסוכה.

191) סוכה נג, א. וש"נ.

192) חגיגה טו, א. רמב"ם הל' יסוה"ת

פ"א ה"א.

193) ראה שו"ע אדה"ז שם סי"ז. וש"נ.

194) ראה שו"ע אדה"ז שם סי"ז. וש"נ.

לישון, כנ"ל מפתגם אדמו"ר האמצעי: איך יכולים לישון במקיפים דבינה!

אך עדיין אינו מוכן: בשלמא אדמו"ר האמצעי אחז בדרגה שהרגיש המקיפים דבינה, אבל נער בר-מצוה בשנת תש"ל שאינו מרגיש מקיפים דבינה, למה שלא יישן בסוכה? וגם, איך יתאים הביאור ע"פ חסידות עם פשטות הענין ע"פ נגלה.

כה. המשך הביאור בטעם המנהג שאין ישנים בסוכה,

— שאין לתרץ ע"פ דברי הרגצ'ובי¹⁹⁵ (שמבאר הטעם שבתיאור מצות ישיבה בסוכה בגמרא וברמב"ם לא נזכר ענין השינה) ששינה בסוכה "לא הוה קיום מצוה"¹⁹⁶ רק שאסור לישן חוץ לסוכה¹⁹⁷, שהרי רבינו הזקן פוסק¹⁹⁸ "כיצד מצות¹⁹⁹ ישיבה בסוכה, שיהי' אוכל ושותה וישן .. בסוכה". ולכן נתבאר²⁰⁰ התירוצ' לפי שמצטער פטור מן הסוכה, כולל גם הצער מהנהגה שאינה כפי ש"נפק מפומי" דרבו, או הצער מזה שהפתגם של אדמו"ר האמצעי אינו חודר בו כו'²⁰⁰;

וההוכחה שלא היו ישנים בסוכה — מדברי הגמרא¹⁹¹: "אמר רבי יהושע בן חנני'²⁰¹ כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה .. לא טעמנו טעם שינה²⁰² דהו' מנמנמי אכתפא דהדדי", במקום שבו ערכו כולם יחד שמחת בית השואבה, ולא בסוכה —

נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפסה²⁰³ בלקו"ש חכ"ט ע' 211 ואילך.

* * *

(200) ולכן הרי זה שייך גם למי שאינו בדרגת אדמו"ר האמצעי — ומי פתי לחשוב שנמצא בדרגה כזו! ...

(201) מן הלויים המשוערים הי' (פרש"י סוכה שם).

(202) והיינו, לפי שגילוי האור בביהמ"ק [שבו האיר אלקות בגלוי, ללא צורך בהתבוננות כו', עד כדי כך ש"משם אורה יוצאה לעולם" (ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה) ע"י "חלוני שקופים אטומים" (מלכים א' ו, ד ובפרש"י)] הפריע ובלבל השינה — ע"ד שגילוי המקיפים דבינה בסוכה מפריע ומבלבל לשינה.

(203) בשילוב שיחות יום ב' דחה"ס ושבת בראשית שנה זו.

(195) צפע"נ לרמב"ם הל' סוכה פ"ו ה"ב.
(196) ועפ"ז אין צורך בתירוצ' התוס' ד"ה שכבר — ברכות יא, ב) על השאלה "מפני מה אין אנו מברכין לישן בסוכה .. משום שמא לא יישן והוי ברכה לבטלה שהרי אין בידו לישן כל שעה שירצה".

(197) וע"ד שבפסח יש חיוב אכילת מצה בלילה הראשון, ובשאר הימים יש רק איסור אכילת חמץ (ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סתע"ה סל"ב, ושי"ג).

(198) שם (סתרל"ט) ס"ד.

(199) ע"ד המדובר אודות דיוק לישון רבינו הזקן באגה"ת (פ"א) "מצות החשובה כו" (ראה תו"מ חנ"ג ס"ע 370 ואילך, ושי"ג).

יט. וממשיך רש"י לפרש מ"ש¹⁰⁴ "אף שמיו יערפו טל": "יערפו, טיפו" — שכוונת רש"י לשלול הפירוש מלשון עורף וקושי, דכיון שכאן מדובר אודות ענין של ברכה יש לפרש "יערפו" — "טיפו".

ומוסיף רש"י לפרש מ"ש "אף שמיו יערפו טל" — שהרי מצינו כמ"פ בתורה שנאמרו ב' ברכות סמוכות זו לזו ולא נאמרה ביניהם תיבת "אף" — "אף ברכתו של יצחק נוספת על ברכתו של יעקב, ויתנ¹¹⁶ לך האלקים מטל השמים וגו'".

וצריך להבין:

(ו) מדוע משנה רש"י את הסדר — לפרש תחלה תיבת "יערפו", ואח"כ לחזור ולפרש תיבת "אף" שלפני?

(ז) כיצד מתרץ רש"י לשון הכתוב "אף שמיו", ע"י פירושו "אף ברכתו של יצחק נוספת כו'" — הרי מצינו כמ"פ בכהאי גוונא ללא תיבת "אף", ולמה כאן הוצרך הכתוב להוסיף תיבת "אף"?

(ח) מדוע מוסיף רש"י "מטל השמים וגו'" — הרי כאן נאמר רק "אף שמיו יערפו טל", ולזה שייך רק "ומטל השמים", ולמה מוסיף רש"י תיבת "וגו'", להורות על המשך הכתוב?
וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

כ. המשך הביאור בטעם מנהג חב"ד⁸⁹ שאין ישנים בסוכה¹¹⁷, בגלל שגילוי המקיפים דבינה מפריע לשינה¹¹⁸,

(116) תולדות כז, כח.

(117) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, ששמע שאומרים בשמו שאסור לישון בסוכה, ואין האמת כן, ואדרבה: מי שרוצה לישון בסוכה — יישן לבריאות... "ושכבת וערבה שנתך" (משלי ג, כד), עם חלומות טובים כו', ואף אחד לא יפריע לו (חסר קצת); המדובר בזה הי' רק לבאר מנהג גדולים וטובים — רבותינו נשיאנו (כפי שראו אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר במשך כמה לילות (אף שלא ראו הנהגתו בכל הלילות, שזה ידעו רק המקורבים)), וכך נוהגים גם כל אלו שהולכים בדרכי החסידות — שלא ישנים בסוכה.

(118) ואין להקשות על זה ממ"ש בהפטרה דשמע"צ (מלכים"א ח. סה"ה) אודות חנוכת

ביהמ"ק שנמשכה "שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום" (ורק לאח"ז, "ביום השמיני שלח את העם גו'"), ולכאורה, איך היו ישנים בימים אלו (שהרי האומר "שבעה" שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן לאלתר" (סוכה נג, א. ושי"ג)), בה בשעה שהאירו אז גילויים נעלים ביותר (עוד יותר מאור המקיף שמאיר בסוכה) — כי, האור שהאיר בחנוכת ביהמ"ק הוא אור רוחני נעלה שאינו שייך לגשמיות, ולכן אינו מפריע לשינה*, משא"כ האור

(*) וכמו שדוקא אור גשמי שדולק בבית מפריע לשינה, משא"כ כשיש בבית ס"ת, הרי עם היותו אור רב ונעלה יותר שלא בערך, מ"מ, אינו מפריע לשינה. להיותו אור רוחני.

— שאף שהתוכן הפנימי דסוכה (האור המקיף שמאיר בה) שולל את ענין השינה בסוכה, מ"מ, ע"פ הלכה ענין השינה הוא חלק ממצות ישיבה בסוכה, כי, התורה על הרוכב תדבר¹¹⁹, ורוב בני אדם אינם מרגישים את האור המקיף שבסוכה;

הטעם שבדורות שלפנ"ז¹²⁰ ישנו בסוכה (לא רק אלו שלא ידעו אודות האור מקיף דסוכה, אלא) גם יחידי סגולה שידעו מתורת הקבלה ובודאי הרגישו אור המקיף דסוכה¹²¹ (וע"ד המבואר¹²² בענין "שבחו של אהרן שלא שינה"¹²³, אף שהרגיש כל הגילויים העליונים שבהדלקת המנורה¹²⁴), כי, שינתם היתה מדריגה גבוהה ביותר בעבודת ה' (השייכות למקיפים דבינה);

והשייכות של "מקיפים דבינה" דוקא לאדמו"ר האמצעי¹²⁵ שגילה ענין זה —

תורת שלום ע' 82. תרצ"ז ע' 195) אודות הרב המגיד, שבעת אמירת התורה היו כל התלמידים בהתפעלות כו', ולא היו יכולים לשמוע ולקלוט ("דערהערן") עד לסיומה; א' ה' קופץ עד לתקרה, והשני ה' מקבל שלשול וכו' וכו' — מלבד רבינו הזקן ששמע והשיג כל התורה, ואעפ"כ לא נתבלבל כו'.

(125) וע"ד ש"הלכתא כרב באיסורי וכשמואל דיניי" (בכורות מט, ריש ע"ב. וש"נ) — שבודאי למד רב גם ממוני, ושמואל למד גם איסורי, אלא שהחילוק הוא מה ה' אצלם עיקר הלהט ("אין וואס זיי האָבן זיך געקאכט"), כמבואר בכללי הש"ס (ראה רא"ש ב"ק פ"ד ס"ד. שו"ת חוות יאיר סצ"ד). ועד"ז בעניננו — שאדמו"ר האמצעי עסק בלהט ("זיך געקאכט") בענין המקיפים דבינה שבסוכה, משא"כ אחרים, תלמידי המגיד וכו', עסקו בלהט בענינים אחרים שבסוכה, כגונע לאופן הביאור ע"י האכו"ש וכו' שבמצות הישיבה בסוכה, וכיו"ב.

ולעזיר גם מהמבואר במק"א (ראה תו"מ חנ"ה ריש ע' 34. וש"נ) שאע"פ שב"מאור" אין התחלקות, הרי ידוע (ראה סה"ש תש"ה ע' 60. ועוד) שהבעש"ט ענינו כתר, רבינו הזקן — חכמה, אדמו"ר האמצעי — בינה, והצ"צ — דעת (מפתחא דכליל שית), — וכפי שרואים גם במאמרי החסידות.

דמצות סוכה שמקיפה את גשמיות האדם, פועל גם בגשמיות, להפריע לשינה. ונוסף לזה: שינה וחנכות ביהמ"ק הם ב' ענינים שונים שאינם שייכים זל"ז, ולכן אין מבבלבים זל"ז, משא"כ בסוכה, שהשינה היא חלק ממצות סוכה, והמקיפים דבינה הם בהסוכה גופא, ה"ה מבבלבים זל"ז.

(119) ראה מו"נ ח"ג פל"ד.
(120) כש"חכמת הקבלה היתה נסתרה .. ונעלמה מכל תלמידי חכמים*, כ"א ליחידי סגולה .. בהצנע לכת כו' (תניא אגה"ק רסכ").

(121) משא"כ "בדורות אלו האחרונים" ש"מותר ומצוה לגלות זאת החכמה", "כמ"ש האר"ז ל" (אגה"ק שם), ונתגלה שיש בסוכה אור מקיף כו' — הנה גם אלו שאין מרגישים זאת, הרי זה פועל אצלם שאינם ישיבים בסוכה.

(122) ראה תו"מ חמ"ט ע' 407. וש"נ.

(123) פרש"י בהעלותך ח, ג.

(124) ולהעיר גם מהמסופר (ראה סה"ש

*) ואפילו אלו שהיו מכוונים בדבריהם לשרש הענינים למעלה כו' (כמבואר בביאור¹²⁶ לאדהאמ"צ (וישלח כ, ב) עה"פ (הושע בסופר) "כי ישרים דרכי ה'") — הנה ענין זה ה' בהעלם אצלם (ומלבד אצל רשב"י וחזריו).

נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה¹²⁶ בלקו"ש חכ"ט ע' 211 ואילך.

* * *

כא. הביאור באגרת התשובה¹²⁷:

איתא בזהר¹²⁸ שכל אחד מישראל "כד אתיליד יהבין לי' נפשא .. זכה יתיר יהבין לי' רוחא .. זכה יתיר יהבין לי' נשמתא .. מסטרא דבת יחידה וכו'". ומזה מובן, שיש ענינים שישנם אצל יהודי מצד עצמו, ויש מה שמקבל ע"י עבודתו — שמתגלים אצלו דרגות נעלות יותר.

באותיות אחרות ובסגנון אחר: ישנו ענין הראש שבנשמה וישנו ענין הרגל שבנשמה. ובאמת יש לכל בני"י הן הראש שבנשמה והן הרגל שבנשמה, והחילוק הוא עד כמה הענינים הם בגילוי: יש כאלו שאצלם מדרגת הרגל היא בגילוי, ויש כאלו שכל הנשמה היא אצלם בגילוי, והרי ידוע שגילוי הנשמה הוא נעלה יותר מגילוי אליהו¹²⁹.

ומזה מובן, שבאמת יש בנשמה למטה מכל האותיות של שם הוי', אלא שהחילוק הוא עד כמה הוא הגילוי למטה; בגילוי מצד עצמו — יש רק הה' האחרונה של שם הוי', וכדי שיהי' הגילוי של שאר האותיות, יש צורך בענין של עבודה דוקא.

ולכן: מ"ש באגה"ק שד' האותיות הם רק דוגמא, ובעצם יש רק ה' אחרונה — הרי זה בהתאם להמדובר שם בענין "כל הכועס וכו'"¹³⁰,

נשאר אדמו"ר האמצעי הם באריכות ההסבר, באופן של התרחבות דבינה, ואילו מאמרי רבינו הזקן הם בקיצור (לפי ערך מאמרי אדמו"ר האמצעי), באופן של נקודה דחכמה, ומאמרי הצ"צ הם באופן של דעת דכליל שית, שבלול ממקרא משנה וגמרא, דרוש וקבלה, זהר וחסידות וכו' (ראה גם לעיל ע' 203. וש"נ) —

נשאר קיסטא דחיותא. ולכן, אצל רבינו הזקן שענינו נקודה — לא מפריעה השינה בסוכה, שהרי גם בעת השינה נשאר הנקודה כמו שהיא, ורק אצל אדמו"ר האמצעי שענינו התפשטות, שכזה נעשה שינוי בעת השינה, מפריעה השינה בסוכה.

בשילוב שיחות יום ב' דחה"ס ויום שמח"ת שנה זו. (126) מכאן עד סוסכ"ב — נדפס בלקוטי ביאורים בספר התניא (קאָרף) ח"ב ע' קנה ואילך.

וכיון שענינו של אדמו"ר האמצעי הוא בינה, לכן גילה ענין המקיפים דבינה שבסוכה, שזהו ענין שהאיר אצלו ביותר, ולכן אצלו הי' מודגש שאי אפשר לישון בסוכה, משא"כ אצל אחרים, שלכן לא מצינו בנוגע לרבינו הזקן שלא ישן בסוכה, דכיון שענינו חכמה ולא בינה, הי' יכול לישון בסוכה. ועוד ענין בזה: ענין השינה הוא רק בהתפשטות, משא"כ בהגמדה. שהרי גם בעת השינה

(127) ח"ב צד, ב. (128) ראה סה"מ תרמ"ז ע' קכו. תרמ"ט ע' ער. ועוד. (129) ראה לקו"ש ח"ז ע' 20 הערה 33. (130) רש"נ.